

BUDAPESTI
HUNGARICAE ACADEMIAE
SCIENTIARUM

179

1761

1.

Augustissima Imperatrix ac Regina
Domina, Domina ac Mater nobis Clementissima
Sacratissima Caesarea Regina et Apostolica Majestas
Domina Domina naturaliter Clementissima

ogitantibus nobis, sub spe Divina ac Regia clementia,
de ^{submissis} tremenda ad Scabellum Throni Sacratissime Vestrae
Majestatis accessu, inevitabili nimirum necessitate
bis imprefico: fatemur, nos fulgore Magnificentiae Re-
galis Majestatis Vestrae perterritos, tandem animi haesite
anxios, donec dulcissimum illud omnibus, omnium Re-
gnorum Subditis, Sacratissime quoque Vestrae Majestati
in deliciis proficuum M. A. T. R. W. exornantem istam ani-
mis nostris adflaret serenitatem ac licentiam, ut qua
quidem Subditi; R. E. T. N.; qua vero Filii, M. A. T. R. W. opem
implorare nulli dubitavimus: acce omnia Divina illu-
cenna Majestatis Vestrae Materno cordi insigentes:
An oblivisci potest Mater, Filii sui, ut non miseretur
illius. Et a. X. L. X. 15.

Quale autem quantumque miserationum Maternarum Majesta-
tis Vestrae facti sumus obsecrum, haec longe declarare
provocamus ad Excelsi Consilii Locum tenentis Regi-
nitum, anni labentis 1761. in negotio Charum e-
maratum, nobisque Die 6to Julii, meridie Inelyth nostri
Comitatus Congradiensis satis superque exposuimus.
In quo prouti providis Excelsi Consilii oculis notatos
perceptosque Chales abusus, Christianae Aquitani in,
congruos penitus tollendos, iisdemque contrarios, qui
justum

innocentissime colligimus, in Religionem Deo debitam re
meminimus ^{Sola Deo} ~~meminimus~~ ^{quod} competere; ~~sed~~ ^{ita} eam unice dandam esse

Deo, jubendi: Fili mi, da mihi cor tuum; omnium ^{maxime} ~~maxime~~
tissima cordis ^{functione} ~~functione~~ ^{que} ~~que~~ ^{libero} ~~libero~~ ^{Religionis} ~~Religionis~~ ^{egorcis} ~~egorcis~~

^{Att vero cordis functio omnium & ratio} ^{non est de} ^{Pium} ^{Religionis} ^{Exercitium}
^{non est de} ^{Pium} ^{Religionis} ^{Exercitium}
^{non est de} ^{Pium} ^{Religionis} ^{Exercitium}

Ponamus vero ^{obtemperantiam} ~~obtemperantiam~~ ^{justis} ~~justis~~ ^{Excelsi} ~~Excelsi ^{Concilii} ~~Concilii~~ ^{Secundum} ~~Secundum~~
tialis ^{Concilii} ~~Concilii~~ ^{quoad} ~~quoad ^{Helveticam} ~~Helveticam~~ ^{Confessionis} ~~Confessionis~~ ^{opifices} ~~opifices~~~~~~

ces ^{Sacrorum} ~~Sacrorum ^{Romano} ~~Romano ^{Cartholicorum} ~~Cartholicorum ⁱⁿ ~~in ^{juris} ~~juris ^{fre} ~~fre
quentationem ^{concernentibus} ~~concernentibus~~: quale ^{demum} ~~demum ^{quantum} ~~quantum ^{pre} ~~pre
pretii ^{factum} ~~factum~~ ^{hoc} ~~hoc ^{religiosum} ~~religiosum, ^{ad} ~~ad ^{statutam} ~~statutam ^{laudem} ~~laudem~~
ponderatum ^{est} ~~est~~ ^{futurum} ~~futurum: ^{Equi} ~~Equi~~ ^{ssimo} ~~ssimo ^{Sacratissimo} ~~Sacratissimo ^{Mas} ~~Mas
jestratis ^{Vestra} ~~Vestra~~ ^{Judicio} ~~Judicio ^{humillime} ~~humillime ^{Committimus} ~~Committimus ^{Defini} ~~Defini~~

endum ^{Indicet} ~~Indicet~~
Primo ^{Primo} ~~Primo ^{Pras} ~~Pras ^{quaslibet} ~~quaslibet ^{actiones} ~~actiones, ^{ipsa} ~~ipsa ^{Religione} ~~Religione ^{imperatas} ~~imperatas ^{fo} ~~fo
luis ^{Dei} ~~Dei ^{causa} ~~causa, ^{illiusque} ~~illiusque ^{favorem} ~~favorem ^{captandi} ~~captandi ^{studio} ~~studio ^{esse} ~~esse ⁱⁿ ~~in
stituendas, ^{eademque} ~~eademque ^{Principali} ~~Principali ^{hoc} ~~hoc ^{scopo} ~~scopo ^{neglecto} ~~neglecto,
velut ^{sal} ~~sal~~ ^{infatigatum} ~~infatigatum ^{nihili} ~~nihili~~ ^{valituras} ~~valituras, ^{quoniam} ~~quoniam~~ ^{Deo} ~~Deo ^{nauc} ~~nauc,
seu ^{secundum} ~~secundum~~ ^{rationem} ~~rationem ^{ac} ~~ac ^{Revelatione} ~~Revelatione ^{firmas} ~~firmas ^{que} ~~que
evidentissimum: ^{Sacrorum} ~~Sacrorum~~ ^{autem} ~~autem ^{Romano} ~~Romano ^{Cartholicorum} ~~Cartholicorum
fre ^{quentationem} ~~quentationem~~, ^{per} ~~per ^{nos} ~~nos ^{qua} ~~qua ^{Helveticam} ~~Helveticam ^{Confessionis} ~~Confessionis~~

opifices ^{exercendam} ~~exercendam, ^{si} ~~si ^{prote} ~~prote ^{exercibilem} ~~exercibilem, ^{tamquam} ~~tamquam ^{im} ~~im
peratum ^{nobis} ~~nobis ^{humane} ~~humane ^{auctoritatis} ~~auctoritatis ^{opus} ~~opus, ⁱⁿ ~~in ^{qua} ~~qua ^{Reli} ~~Reli
gioni ^{Nostre} ~~Nostre ^{adversum} ~~adversum, ^{saltem} ~~saltem ^{nos} ~~nos, ^{qua} ~~qua ^{tales} ~~tales, ^{non} ~~non ^{omni} ~~omni
no ^{Dei} ~~Dei, ^{sed} ~~sed ⁱⁿ ~~in ^{ipsum} ~~ipsum ^{imperantium} ~~imperantium ^{hominum} ~~hominum ^{causa} ~~causa ^{factu} ~~factu
nos, ^{per} ~~per ^{irrefragabili} ~~irrefragabili ^{conscientia} ~~conscientia ^{Testimoniis} ~~Testimoniis ^{jam} ~~jam ^{pro} ~~pro
vis ^{intelligimus} ~~intelligimus. ^{que} ~~que ^{qualis} ~~qualis ^{pro} ~~pro ^{future} ~~future ^{Religione} ~~Religione~~:
Laudem ^{habemus} ~~habemus ^{decidentem} ~~decidentem, ^{et} ~~et ^{quidem} ~~quidem ⁱⁿ ~~in ^{argumento} ~~argumento, ^{huic} ~~huic
per ^{omnia} ~~omnia ^{simili} ~~simili, ^{Palatium} ~~Palatium ⁱⁿ ~~in ^{vicinis} ~~vicinis ^{per} ~~per ^{Christianos} ~~Christianos~~

Indicet

Indicet

Indicet

Indicet

Indicet

Indicet

Induantes ad ceremonias antiquas compulsi sumus Gal. 2: 10.
 Enimvero (inquit) si adhuc hominibus placere vellem,
 Christi servus non essem.

Secundo. In Religionē nihil quod coactum illubensque est
 Deo placere, ex adverso singulas Christiani cultus funeri-
 ones spontaneas fieri oportere, sexcentis. scripturae testimo-
 niis habemus constabilitum, Deum in Veteri Testamento referam
 quidem ad altare duci. Reluctantem pro sacrificiis acceptante: ^{capit.}
 tomayis sub ^{voluntate} ^{libertate} ^{autem} ^{Christiana} ^{libertate} ^{coactum} ^{quod} ^{vis} ^{pietatis}
^{officium} ^{reprobant.} ^{Non} ^{enim} ^{ingruent} ^{nobis} ⁱⁿ ^{vis} ^{ac} ^{Confes-}
^{ionibus} ^{reclamantibus,} ^{solos} ^{Romano} ^{Catholicos} ^{spectantem} ^{actionem}
 Religionem, Deum, qui sponte ac lubenter vult coli, nunquam
 probaturam certissime persuasi sumus: Immo quod alius feris
 cultum hunc quoad dros, ^{caecam}, ^{marcam}, ^{marillam} ^{judicatum},
 pronuntiaturumque quod apud Malachiam Propheta exstat:
Quum hostiam caecam sacrificatio nonne hoc malum est? et
quando adducitis claudum & aegrotum, an non malum est?
Ad ducendum ducite, an acceptum te habebit? Mat. 23: 10.

Tertio. Quamvis sola quoque coactio & Conscientiarum nulli mortali-
 um refrenabilis venientia cultum istum Deo reddere queat, a-
 versabilem; nihilominus huic incommodo alia quoque momenta
 majora sese ad sociatura jam eminens prospicimus; presentis
 vero hypocrisis scelus oculis Dei summe abominandum nul-
 la ratione emanatum, ^{quae} ^{quidam} ^{quod} ^{not} ^{est} ⁱⁿ ^{his}
 Confessionis opifices, rituum Romanae Ecclesiae frequen-
 tione externa, speciem quidem Religiosae actionis emergentem
 animo vero diversum plane sentientes, immo quod factitiam
 solum corpore, corde improbant. ^{hic} ^{intelligenda} ^{humiliter} ^{est} ^{per} ^{se}
 Quae cogitatio quoties carnis
 animum nostrum subit, toties peccatoribus visum in honore
 terribile illud iudicium Christi dicitur: Re vobis Hypocritae
Beatum omnino predicatum fuit omnes gentes Protestantium

Cardinalem Fenelonium ^{illum} unum ^{autem} Gallice Praeceptorem, ita
 intervalia multa Principi suum instructem, prout in Libro de
 Vita eius, pag. 107. scripsit legitur. Nunquam cogendos esse
 Subditos ad Religionem permutandam; Nulla potestate huma-
 na expugnari posse libram cordis humani arcem: Coactione
 non persuaderi unquam homines; sed effici meros hypocritas
 Magnam ^{quod non} illis in ^{laudem} factis, sed ^{magis} maiorem longe gloriam de-
 perant. De Polonio Stephano Bartholomaeus, dicto illo vere
 Apostolico: Haec sunt regnorum, non conscientiarum. Tria
 haec Deus sibi reservari: Aliquid ex nihilo facere, futura
 nosse, et conscientias administrari.

Quarto.

Sacrilegio Religionis nostrae adversante, tam nobis par,
 vultis, quam per nos alii fidei nostrae confortibus scandalum
 non parvum praebiturum, oriturque exinde tristes conseque-
 tias res ipsa loquitur, et multiplice ⁱⁿ experientia ^{re} testatur
~~faciente~~. ~~Ne autem in hoc praecipuo passu, fratribus~~ ~~offen-~~
~~sivum aut scandalum obiciat.~~ Romanorum notiter

De

Eccliam Paulus de vero prohibuit. Rom XIIV: 13.
 Denique honorificimus ^{Caraco} Augustissima Regis Materna Majestas!
 cernentes hoc pacto asperam necessitatem nobis imponi, divi-
 dendum nosmet inter duas diversas Religiones, quatenus ⁱⁿ Con-
 scientiam ^{alibi} autem ~~Excessi~~ Consilii imperii servire teneremur.
~~Dignum ne faciamus Dominum nostrum Iesum Christum, et sanctis~~
~~verbis prohibuit, dicendo: Nem potest duobus Dominis servi-~~
~~re~~ Cui dicto, quid aliud subnectere possimus, quam illam
 S. Petri et Johannis Apostolorum Apologiam Consilio
 Hierosolimitano propositam: si iustum est in conspe-

Dei, vos potius audire, quam Deum, ~~judicate. Act. xv: 19?~~
 Dissimulatio nobis Religionis nostrae prout cuique sua est esse
 que debet, quod mulieri ad iudicium Salomonis Regis

vocato foetus suus geminus, quem cum amula mulier forro
dissecandum, interque eas dividendum peteret: vera mater,
ne id fieret, tenerrimique ipsum quoque Regem movit, in
infantem suum adfatu impedit, sicque eum totum sibi
reservavit a benigno a sapienti Rege impetravit.

Contra
his animarum nostrum hostis Sathanas, is est, quem du-
plici corde delectat omnes ~~adversum~~ Christiani probo
vinit: Nos vero ^{quosque} pusillimi, supplicantes, tam ^{hoc exemplo allucinat} in persona
Augustissime ~~Majestatis~~ ^{Augustissime} ~~Majestatis~~ ^{Majestatis} ~~vestrae~~ ^{vestrae} ~~Majestatis~~ ^{Majestatis} ~~quam~~ ^{quam} ~~in~~ ⁱⁿ

in indulgentia
venia

Excelsi Consilii suae suscipiendo totu corpore, repente
Eos non speramus ~~et~~ ~~in~~ ~~nos~~ ~~filios~~ ~~miserantiss~~
mam provisionem talem non permituram, et ~~clonem~~

Sacratissime

alterum nostrum vobis Religionis foerunt a totu respiratione
quin ~~post~~ ~~in~~ ~~nos~~ ~~in~~ ~~consuetudinem~~ ~~vestram~~ ~~liberantem~~
ne vero ~~de~~ ~~desperum~~ ~~cur~~ ~~Matruentis~~ ~~pro~~ ~~allegans~~ ~~Orum~~ ~~ris~~ ~~unicum~~ ~~in~~ ~~ter~~

ne vero

~~Majestatis~~ ~~in~~ ~~ter~~ ~~re~~ ~~pro~~ ~~strati~~ ~~esse~~ ~~per~~ ~~vast~~ ~~re~~ ~~me~~
bundi quidem, at ~~filiali~~ ~~quoque~~ ~~frat~~ ~~fructu~~ ~~ad~~ ~~sc~~

Præter

bellum sacratissime Vestre Majestatis prostrati, per
omne, quid quid Deo, Angelis, hominibusque sacrum
est, per vulnera, per sanguinem, per lacrymas Domini
nostri Jesu Christi, pro libertate Conscientiarum no-
strarum supplices ac devoti intercedimus. Quid enim

Christiano Rege dignius, quam id, quod in subditis
suis prestantissimum est, nimirum Conscientiam in-
perio Monarchæ Coeli & Terre, ~~reservare~~ ~~hoc~~ ~~qu~~
quasi tributum a Rege Terrestri, Coelestem Regem

Regem honorari, cuius solius esse peculiarium Consci-
entiam, S. Petrus excellentissime monet, eandem, ha-
bitatione Conscientiam Dei appellandi Per. II:

Quis

Quid M. T. R. I. pulcrius, quam gemitibus & lacrimis
~~genitorum suorum~~ ^{suorum} filiorum commoveri? Quid Apostolice
Majestati convenientius, quam ad exemplum S. Pauli
apostoli suo quemque sensu ut abundet, permittere? Quid de
 reque fama refusus exteros Protestantes gloriosissime con-
gruentius, quam de MATRE grati vestrae Majestatis
~~in~~ ⁱⁿ Evangelio ali ex impulgenti et jam pro deum se scribit
~~in~~ ⁱⁿ suorum honore Protestantes haec tenuis auditis, etiam
~~adhuc~~ ^{adhuc} quoniam magistra maestra adventum est? Cujus rei uti
curi saltem specimen, unice in eternam honorem Majesta-
tis vestrae producimus ex supplici libello Protestantium Sab-
liae, Comiti Saxoniae, Francis Campi Marechallo 1714.
 Sub finem Septembris erga intercessionem coram Rege
oblatu, postea Sallice ac Germanice typis evulgatu.
 In quo, post multa alia haec verba insinuat: Præter
producta gravissimi momenti incitamenta, moveant
suam Majestatem, exempla Imperatoris, Regni Hungariae,
et Regis Ardivia qui plenariam omnibus Protestanti bus
subditis indulserit conscientiae libertatem. Quam er nos a
Sacratissima vestra Majestate tam ardenter, quam a deo
Salvatore animarum nostrarum salutem imploramus et avide
expectamus: red hospiti loco Sacratissima vestra Majesta-
ti, nostros nostraque omnia ad extremum vite halitum
devoentes. Quid praeterea reperuri? Nimirum Opifices
sumus Cothurnarii, sive calceamentarii. Verum indigni,
qui corrigiam calceamentorum Majestatis vestrae appare, ae-
dum solvere valeamus. Orabimus proinde Deum, Reges
suos respicentem Job. XII. ut ipse formet donec que Sacra-
ssima vestra Majestati calceos illo, Israëlis indemibiles
Deus XXIX. s. Quales vero? Scilicet S. Paullo

explicante

8.
explicante Ephe. VI. calceos istos pro parationis Evange-
lico, ad alacriter conficiendum Christianæ vocationis
curriculum, ad cuius metam mos mos deventuram
Sacratissimam Vestram Magistratem excipiat, solioque
locet Dominus Gloria Jesus Christus, in clamerque Ang-
lis suis: Aperiite portas, ut ingrediatur Regina gratie ac
Clementia, Concludimus tandem prece Israelis ex Psal-
m. XX. ultimo, quam nunc nostram facimus, et in conspectu
Sacratissimæ Vestre Majestatis dejecti ad Coelos jaculamur:
Domine serva nos: Hic ipse Rex exaudi nos, die quo invo-
caverimus eum Amen!

Sacratissima Vestre Regio
Materna Majestatis

Vasarhelyini 3 Decembris
1761.

Animo acri, Regiæque gratiosæ
visitationis, Christo Redemptore charo,
indigni Subditi humillimi, filii obse-
quantissimi: Tota Societas Hebre-
ticæ Confessionis Opificum Cöthun-
navorum, Oppidum Vasarhely
incolentium, in Comitatu Bor-
gradionfi.